

به نام خدا

روش تحقیق کیفی ۱۰۱ سؤال و پاسخ

لیزا ام. گیون

مترجمان:

دکتر زهرا چهارباغی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر

دکتر امیر دانا

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

فرزانه فتحعلی پور

دانشجوی دکتری دانشگاه آزاد اسلامی

: گیون، لیزا ام. Given, Lisa M.

: روش تحقیق کیفی: ۱۰۰ سوال و پاسخ / لیزا ام. گیون : مترجمان زهرا چهارباغی، امیر دانا، فرزانه فتحعلی پور.

: گرگان: ویراست، ۱۴۰۰.

: ۲۰۷ص. : مصور، جدول:

: 978-622-7751-63-5

: فیبا

: عنوان اصلی: [100 Questions (and Answers) About Qualitative Research]، [۲۰۱۶

: نمایه.

: تحقیق کیفی — روش‌شناسی Qualitative research -- Methodology

: علوم اجتماعی — تحقیق — روش‌شناسی Social sciences -- Research -- Methodology

: چهارباغی، زهرا، ۱۳۶۰، مترجم

: دانا، امیر، ۱۳۵۶، مترجم

: فتحعلی پور، فرزانه، ۱۳۶۵، مترجم

: ۶۲H

: ۴۲/۰۰۱

: ۸۵۱۵۵۱۳

: فیبا

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

یادداشت

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

شناسه افزوده

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

اطلاعات رکورد کتابشناسی

روش تحقیق کیفی ۱۰۰ سوال و پاسخ

نویسنده : لیزا ام. گیون

مترجمان : دکتر زهرا چهارباغی- دکتر امیر دانا- فرزانه فتحعلی پور

ناشر : ویراست

طراح جلد : محمدحسین اکبری

قطع : وزیری

مشخصات ظاهری : ۲۰۷ صفحه

چاپ و صحافی : بهمن

نوبت چاپ : اول، ۱۴۰۰

شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۷۷۵۱-۶۳-۵

شمارگان : ۱۰۰۰ جلد

قیمت : ۷۵۰۰۰ تومان

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات ویراست محفوظ است.

و هرگونه سو: استفاده و کپی برداری پیگرد قانونی دارد.

ویراست

www.virastpub.com virastpub@gmail.com

۰۹۱۹۹۵۴۱۳۸۰ ۰۱۷-۳۲۳۵۷۵۵۵

virastpub ۳۲۳۵۸۵۵۵

فهرست مطالب

- مقدمه ۹
- تقدیر و تشکر ۱۱
- درباره نویسنده ۱۳
- مقدمه مترجمان ۱۴
- بخش ۱: ماهیت پژوهش کیفی** ۱۵
- سؤال ۱: پژوهش کیفی چیست؟ ۱۶
- سؤال ۲: کدام رشته‌های تحصیلی از رویکردهای کیفی استفاده می‌کنند و آیا تفاوت‌هایی در رویکرد رشته‌ای آنها وجود دارد؟ ۱۸
- سؤال ۳: آیا پژوهش کیفی در عمل استفاده می‌شود، یا فقط در پژوهش‌های دانشگاهی است؟ ۲۰
- سؤال ۴: استاد راهنمای من گفته است که پژوهش کمی عینی‌تر است، بنابراین از پژوهش کیفی بهتر است، آیا این مسئله حقیقت دارد؟ ۲۲
- سؤال ۵: تفاوت بین هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی چیست و چرا اهمیت دارند؟ ۲۴
- سؤال ۶: شنیدم که پژوهش کیفی بیشتر استقرایی است تا قیاسی، یعنی چه؟ ۲۶
- سؤال ۷: تفاوت بین پروژه طراحی شده با انگاره کیفی و پروژه طراحی شده با گردآوری داده کیفی چیست؟ ۲۸
- سؤال ۸: تفاوت بین اثبات‌گرایی کمی و ساخت‌گرایی کیفی چیست؟ ۳۰
- سؤال ۹: به نظر می‌رسد پژوهش کیفی همیشه شامل افراد باشد-آیا این مسئله صحت دارد؟ ۳۲
- سؤال ۱۰: تفاوت بین شرکت‌کننده پژوهش و آزمودنی پژوهش چیست؟ ۳۴
- سؤال ۱۱: شرکت‌کنندگان من واقعاً پژوهشگر همکار بودند-بنابراین این کار در پروژه من چه پیامدهایی دارد؟ ۳۶
- سؤال ۱۲: به چه نوع آموزش یا تعلیمی برای هدایت پژوهش کیفی نیاز دارید؟ ۳۸
- سؤال ۱۳: به چه نوع زمان‌بندی برای مطالعه پژوهش کیفی نیاز دارید؟ ۳۹
- سؤال ۱۴: پژوهش کیفی به نظر بسیار پرهزینه‌تر از سایر انواع پژوهش‌هاست-آیا این طور است؟ ۴۱
- سؤال ۱۵: محدودیت‌های پژوهش کیفی چیست؟ ۴۲
- بخش ۲: مسائل اخلاقی در پژوهش کیفی** ۴۵
- سؤال ۱۶: مسئولیت‌های اخلاقی پژوهشگر در شیوه پژوهش کیفی چیست؟ ۴۶

- سؤال ۱۷: در کدام مراحل پژوهش، به مراحل مرور اخلاقی رسمی برای صحبت با افراد نیاز داریم؟..... ۴۸
- سؤال ۱۸: پژوهشگران کیفی معمولاً با چه نوع چالش‌های اخلاقی مواجه هستند؟..... ۵۰
- سؤال ۱۹: گرفتن تائید اخلاقی برای پروژه‌های کیفی دشوارتر به نظر می‌رسد. آیا این مسئله صحت دارد؟..... ۵۳
- سؤال ۲۰: آیا می‌توانم نام شرکت‌کنندگان و سازمان آنها را در مطالعه‌ام بیاورم؟..... ۵۵
- سؤال ۲۱: قصد دارم که با گروه‌های تمرکز کار کنم و می‌دانم به تائید اخلاقی برای این کار نیاز دارم- اما می‌توانم آن را در رسانه‌های اجتماعی بگذارم، بدون اینکه تائید اخلاقی بگیرم؟..... ۵۷
- سؤال ۲۲: می‌توانم تعدادی از رونوشت‌ها را به همکارم نشان دهم و بگذارم که به نظرات ضبط شده در مصاحبه گوش دهد تا در تفسیر داده‌ها به من کمک کند؟..... ۵۹
- سؤال ۲۳: باید من سؤالات مصاحبه خود را به هیئت مرور اخلاقی برای تائید بدهم، اما پروژه اکتشافی است و سؤالات با انجام مصاحبه طراحی می‌شوند. چه نوع سوالاتی را باید برای مرور ارائه کنم؟..... ۶۱
- سؤال ۲۴: هیئت مرور اخلاقی می‌گوید که باید داده‌ها را از بین ببرم، اما من به نظرم، تحلیل چندین سال طول می‌کشد. آیا باز هم باید همه چیز را از بین ببرم؟..... ۶۲
- سؤال ۲۵: چیزهای منفی را درباره افراد در مطالعه دریافتم. آیا باید با آنها مقابله کنم؟..... ۶۳
- سؤال ۲۶: تائید اخلاقی من می‌گوید که اگر تغییرات قابل توجهی در روش‌شناسی و یا روش من صورت گرفت باید هیئت اخلاقی را مطلع سازم. مطالعه کیفی من به صورت اکتشافی است و طراحی آن حالتی نوظهور دارد، چطور وقتی تغییری قابل توجه رخ می‌دهد، به‌همم؟..... ۶۴
- سؤال ۲۷: یکی از شرکت‌کنندگان مطالعه من به دیگران گفته است که در مطالعه من شرکت کرده است، در حالی که من قول دادم که هویت او را فاش نخواهم کرد. آیا این مشکلی را ایجاد می‌کند؟..... ۶۶
- بخش ۳: طراحی پژوهش کیفی**..... ۶۷
- سؤال ۲۸: مسئله پژوهش کیفی چیست- چطور این کار بر رشد سؤالات پژوهش تأثیر می‌گذارد؟..... ۶۸
- سؤال ۲۹: نقش فرضیات در پژوهش کیفی چیست؟..... ۷۰
- سؤال ۳۰: طراحی کیفی اکتشافی چیست؟ اگر این کار را انجام دهم، این مسئله به این معناست که پژوهش من به یافته‌هایی قابل استفاده ختم نمی‌شود؟..... ۷۱
- سؤال ۳۱: طراحی کیفی نوظهور چیست؟..... ۷۲
- سؤال ۳۲: نقش چارچوب مفهومی و/یا نظری در مطالعه کیفی چیست؟..... ۷۴
- سؤال ۳۳: وقتی طراحی پروژه را آغاز می‌کنم، مرور ادبیات تا چه اندازه باید وسیع باشد؟..... ۷۵
- سؤال ۳۴: چه نوع رویکردهای نمونه‌گیری برای مطالعات کیفی مناسب هستند؟..... ۷۶
- سؤال ۳۵: چرا اندازه نمونه در بسیاری از مطالعات کیفی بسیار کم است؟ آیا این مسئله مشکل‌زاست؟..... ۷۸

- سؤال ۳۶: اندازه نمونه ایده‌آل برای پروژه کیفی چقدر است؟ ۸۰
- سؤال ۳۷: چطور شرکت‌کنندگان را در مطالعه کیفی به کار بگیرید؟ ۸۲
- سؤال ۳۸: واقعاً می‌خواهم از گروه‌های تمرکز استفاده کنم، چطور می‌توانم پروژه‌ای را طراحی کنم که از این روش استفاده کند؟ ۸۴
- سؤال ۳۹: مثلث‌سازی چیست؟ ۸۶
- بخش ۴: اطمینان از دقت در طراحی پژوهش کیفی** ۸۹
- سؤال ۴۰: شنیدم که پژوهش کمی بسیار دقیق‌تر از پژوهش کیفی است. آیا این مسئله درست است؟ ۹۰
- سؤال ۴۱: استراتژی‌های کارآمد برای ارتقاء اعتماد چیست؟ ۹۱
- سؤال ۴۲: شنیدم که مطالعات کیفی از سوگیری‌های پژوهشگر رنج می‌برند. چطور با این انتقاد کنار بیایم؟ ۹۲
- سؤال ۴۳: آیا یافته‌های پژوهش کیفی را می‌توان تعمیم داد؟ شنیدم که آنها قابل انتقال هستند، اما نمی‌دانم که تفاوت بین این دو اصطلاح چیست؟ ۹۳
- سؤال ۴۴: چطور می‌توانم مطمئن شوم که مطالعه من روی سایر محققان یا متخصصین تأثیر خواهد گذاشت؟ ۹۴
- سؤال ۴۵: چه رویکردهای مفید و کاربردی برای اطمینان از این مسئله وجود دارد که داده‌های گردآوری شده مناسب است؟ ۹۷
- بخش ۵: روش‌شناسی‌ها و روش‌ها** ۹۹
- سؤال ۴۶: تفاوت‌های بین طراحی، روش‌شناسی و روش کیفی چه هستند؟ ۱۰۰
- سؤال ۴۸: فرق بین نظریه داده بنیاد، پدیدارشناسی، مطالعه موردی، مردم‌نگاری، بررسی روایی و غیره را درک نمی‌کنم. می‌توانم این موارد را با هم ترکیب کنم یا تصمیم بگیرم که از هیچکدام آن‌ها استفاده نکنم؟ ۱۰۴
- سؤال ۴۹: چه نوع روش‌های پژوهشی برای صحبت با افراد مناسب است؟ ۱۰۵
- سؤال ۵۰: مزایا و معایب انجام مصاحبه‌های فردی در مقایسه با مصاحبه گروهی چیست؟ ۱۰۷
- سؤال ۵۱: می‌خواهم مشاهده کنم که مردم چه کارهایی را انجام می‌دهند، اما نمی‌خواهم بدانند که من نگاه‌شان می‌کنم. می‌توانم این کار را انجام دهم؟ ۱۰۸
- سؤال ۵۲: چطور می‌توانم از اسناد در مطالعه کیفی خودم استفاده کنم؟ ۱۰۹
- سؤال ۵۳: شنیدم که چند روش بصری جذاب وجود دارد که می‌توانم استفاده کنم- آن‌ها چه هستند؟ ۱۱۱

سؤال ۵۴: در رشته من، مرورهای سیستماتیک زیادی از ادبیات وجود دارد. آیا می‌توان مرور سیستماتیک کیفی را انجام داد؟ ۱۱۳

..... ۱۱۵

بخش ۶: پژوهش آمیخته شامل رویکردهای کیفی ۱۱۵

سؤال ۵۵: شنیدم که پژوهش کیفی تنها به عنوان گام اول و اکتشافی در طراحی پروژه کمی مفید است- آیا این مسئله درست است؟ ۱۱۶

سؤال ۵۶: چطور پژوهش کیفی مکمل پژوهش کمی است؟ ۱۱۷

سؤال ۵۷: کدام کار را اول انجام دهم- مؤلفه کیفی یا مؤلفه کمی مطالعه؟ ۱۱۹

سؤال ۵۸: تعدادی سؤال باز و بسته در پرسشنامه نظرسنجی خودم آوردم. آیا پژوهش کیفی انجام می‌دهم؟ ۱۲۰

سؤال ۵۹: آیا بهتر نیست که پژوهشگر کیفی را وارد تیم خودم کنم، یا باید سعی کنم که پژوهش کیفی را خودم انجام دهم؟ ۱۲۱

سؤال ۶۰: تا کنون فقط طراحی‌های کمی را انجام دادم، اما اکنون می‌خواهم از رویکردهای کیفی استفاده کنم- چه مسائل کلیدی را باید در نظر بگیرم، چطور می‌توانم مطالب بیشتری را درباره آنها بیاموزم؟ ۱۲۲

بخش ۷: گردآوری داده کیفی ۱۲۵

سؤال ۶۱: چطور می‌توان مطالعه آزمایشی را برای پروژه پژوهش کیفی خودم انجام دهم؟ ۱۲۶

سؤال ۶۲: همکارانم می‌گویند که باید در زمان گردآوری داده، محبوب باشم، این مسئله چه معنایی دارد؟ ۱۲۹

سؤال ۶۳: می‌توانم فردی را استخدام کنم تا تمام کار گردآوری داده را انجام دهد؟ ۱۳۱

سؤال ۶۴: بی‌طرفی در زمان گردآوری داده، چه معنایی دارد؟ ۱۳۳

سؤال ۶۵: کارمیدانی در پروژه کیفی به چه صورت است؟ ۱۳۵

سؤال ۶۶: گردآوری داده غنی چه معنایی دارد؟ ۱۳۶

سؤال ۶۷: آیا باید تمام داده مصاحبه‌های خودم را رونویسی کنم، یا فقط چند جمله‌ای را که نیاز دارم رونویسی کنم؟ ۱۳۷

سؤال ۶۸: نقاط ضعف و قوت ضبط فیلم و صدای شرکت‌کنندگان چیست؟ ۱۳۹

سؤال ۶۹: به نظر می‌رسد در پژوهش کیفی زمان زیادی صرف صحبت با افراد می‌شود. به نظر ساده است، بنابراین باید انتظار داشته باشم که در صورت مصاحبه رسمی یا غیررسمی با افراد یا گروه‌ها، با چه مسائلی مواجه شوم؟ ۱۴۰

مقدمه

مانند تمام رویکردهای پژوهش، پژوهش کیفی روشی پیچیده و متفاوت را برای درک جهان اطراف ما پیشنهاد می‌کند. البته افراد زیادی با هنر پژوهش کیفی در طول دوره تحصیلات تکمیلی (در دوره‌هایی مانند دوره تکمیلی دکترا) آشنا می‌شوند، سایر افراد با پیشینه آثار کمی به سراغ کار کیفی می‌آیند، به ویژه افرادی که می‌خواهند از روش آمیخته در کارشان استفاده کنند. محققان و دانشجویان در تمام رشته‌ها (از سلامت تا علوم اجتماعی و حتی هنرهای زیبا) دریافتند که رویکردهای کیفی تطابق زیادی با درک دیدگاه‌ها و تجربیات افراد دارد.

۱۰۰ سؤال (و پاسخ) درباره پژوهش کیفی به بعضی از رایج‌ترین سوالاتی می‌پردازد که پژوهشگران کیفی تازه وارد و اغلب پژوهشگران قدیمی می‌پرسند. اعضای تیم‌های ترکیبی، مشاوران، دستیارهای پژوهش، دانشجویان، متخصصین و پژوهشگران، و سایر افراد از این کتاب به عنوان مرجعی سریع برای مسائل اصلی استفاده می‌کنند که در طراحی کیفی با آنها مواجه می‌شوند. هدف در اینجا، ترسیم بعضی از مضامین اصلی و مرکزی است که کارهای پژوهش کیفی را شکل می‌دهد. وقتی از این کتاب به عنوان مکملی برای سایر مطالعات خود استفاده می‌کنید، به شما کمک می‌کند تا به دیدگاهی جامع از پژوهش کیفی برسید. خوانندگانی که می‌خواهند درباره روش‌شناسی، موقعیت یا اعمال پژوهشی در رشته خاصی مطالبی را بیاموزند، شاید منابع منتشر شده زیادی برای مشاوره داشته باشند. این کتاب روی سؤالات کلیدی و تکراری تمرکز دارد که پژوهشگران در زمان طراحی و اجرای پژوهش کیفی می‌پرسند. پاسخ‌ها به صورت بین‌رشته‌ای و با توجه به روش‌شناسی‌های مختلف طراحی شدند تا رهنمودی را برای مضامین برجسته‌تری فراهم سازند که تمام پژوهشگران باید در نظر بگیرند.

سوالاتی که در اینجا مطرح می‌شوند، سوالاتی هستند که دانشجویان، حاضران در کارگاه آموزشی، متخصصین و همکاران پژوهشی بین رشته‌ای من در طول این سال‌ها از من پرسیده‌اند. این کتاب طراحی شده است تا در مطالعات آینده با شما همراه باشد و وقتی با موضوعی کلیدی مواجه می‌شوید برای پیدا کردن پاسخ سریع به آن مراجعه کنید. این مسئله به معنای ارائه فهرست جامع از سؤالات یا رهنمود جامع برای تمام پاسخ‌های مرتبط نیست. برای تمام کسانی که در حال حاضر روی پژوهش کیفی کار می‌کنند، این کتاب شاید اصطلاحات تازه یا تعاریفی موجز را ارائه دهد که آنها بتوانند در تدریس و کتاب‌هایشان از آن

استفاده کنند. برای کسانی که در امر پژوهش کیفی تازه کار هستند، این کتاب مروری بر مضامین اصلی، چالش‌ها و مزایای پژوهش کیفی است.

این کتاب در نه بخش طراحی شده است:

- بخش ۱: ماهیت پژوهش کیفی
- بخش ۲: مسائل اخلاقی در پژوهش کیفی
- بخش ۳: طراحی پژوهش کیفی
- بخش ۴: اطمینان از دقت در طراحی پژوهش کیفی
- بخش ۵: روش‌شناسی و روش‌ها
- بخش ۶: پژوهش آمیخته شامل رویکردهای کیفی
- بخش ۷: گردآوری داده کیفی
- بخش ۸: انجام تحلیل کیفی
- بخش ۹: نگارش پژوهش کیفی

هر کدام از این بخش‌ها را می‌توان به تنهایی خواند، یا این کتاب را می‌توان از ابتدا تا انتها خواند. اگر چه، خواننده شاید دریابد که سؤالات ذهن خود را باید در بخش‌های مختلفی پیدا کند. اما این کتاب به صورت جریانی از سوالات تا سؤال دیگر در هر بخش طراحی شده است، ماهیت تحقیق هرگز در عمل خطی نیست. برای بعضی از خوانندگان، انتخاب سؤال در میانه کتاب یا مرور بخش نمایه برای مضامین جذاب شاید بهترین روش برای شروع مشارکت در محتوا باشد.

پاسخ‌ها به صورت مختصر در اینجا ارائه شدند، فهرست‌ها، نمودار و جدول‌هایی در اینجا هستند که برای برجسته کردن نکات اصلی یا ارائه مثال آورده شدند. اگر چه ۱۰۰ سؤال به صورت مستقل از هم طراحی شدند، اما کمی هم پوشانی دارند، آن‌ها اصطلاحات و مفاهیمی مشابه دارند که باید به مسائل مشابه بپردازند. چند منبع برای ارجاع به سؤالات دیگر وجود دارد که شما را در خواندن کتاب هدایت می‌کنند. بخش نمایه نقطه دسترسی دیگری را برای محتوا فراهم می‌سازد و بنابراین می‌توانید به مضامین کتاب دسترسی پیدا کنید. امیدواریم همانطور که ما از نوشتن کتاب لذت بردیم، شما نیز از خواندن آن لذت ببرید!